

การบริหารงานด้านศิลปวัฒนธรรม ของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ที่ได้รับรางวัลจากกระทรวงศึกษาธิการ สาขานุรักษ์มรดกไทย
MANAGEMENT OF ARTS AND CULTURE HIGH SCHOOLS
WHICH RECEIVED THE AWARD FROM THE MINISTRY OF EDUCATION,
THAI HERITAGE CONSERVATION BRANCH

นางสาวกมลวรรณ ม่วงสุข*

Kamonwan Mongsuk

ผศ. ดร. ชญาพิมพ์ อุสาโท**

Asst. Prof. Chayapim Usaho, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานด้านศิลปวัฒนธรรม ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ได้รับรางวัลจากกระทรวงศึกษาธิการ สาขานุรักษ์มรดกไทย โดยมีแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย คือ เอกสารแผนปฏิบัติการและรายงานประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลกระทรวงศึกษาธิการ สาขานุรักษ์มรดกไทย ในปี 2559 จำนวน 14 โรงเรียน และผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมกิจการการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบวิเคราะห์เอกสารแผนปฏิบัติงานประจำปี ของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลจากกระทรวงศึกษาธิการ และแบบสัมภาษณ์เรื่อง การบริหารงานด้านศิลปวัฒนธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามเกณฑ์รางวัลกระทรวงศึกษาธิการ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโครงการ/กิจกรรม ด้านศิลปวัฒนธรรมของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลกระทรวงศึกษาธิการ สาขานุรักษ์มรดกไทย มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Implement) และการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งโครงการ/กิจกรรมในแต่ละด้าน ประกอบด้วย 1. ด้านดนตรีไทย ประกอบด้วย 3 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีไทย 2) โครงการพัฒนาทักษะดนตรีไทยสู่ความเป็นเลิศ 3) กิจกรรมชมรมดนตรีไทย และ 2. ด้านนาฏศิลป์ประกอบด้วย 3 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ 2) โครงการพัฒนาทักษะด้านนาฏศิลป์สู่ความเป็นเลิศ 3) กิจกรรมชมรมนาฏศิลป์ และ 3. ด้านการแสดงพื้นบ้าน ประกอบด้วย 3 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น 2) โครงการพัฒนาการเรียนการสอนการแสดงพื้นบ้าน 3) โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศทางการแสดงพื้นบ้าน

*นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: kamongift@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษาภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: Chayapim.U@chula.ac.th

***ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก “ทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต” บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Abstract

The objective of this study was to study the management of arts and culture high schools which received the Ministry of Education's award, Thai heritage conservation branch. The sources of data included an action plan and annual report for high schools which received the Ministry of Education's award (Thai heritage conservation branch) in 2009. The informants were the Director of The Bureau of Educational Activity Promotion, under the Office of the Permanent Secretary. There were two instruments used to collect data. The first was an evaluation form for analysis of the annual action plan for high schools which received award from the Ministry of Education. The second was an interview form about the management of arts and culture high schools based on the award criteria. Data analysis was conducted using frequency distribution and content analysis.

The research results found that there were three steps for project/activity management of arts and culture high schools which received the Ministry of Education's award; planning, implementation, and evaluation. The project/activity included three aspects: 1. Thai music had three projects: 1.1) learning and teaching development project; 1.2) the Thai music skill development for excellence project; and 1.3) Thai music club activity. 2. Thai classical dance had three projects: 2.1) a learning and teaching development project; 2.2) a Thai dance skill development for excellence project; and 2.3) a Thai classical dance club activity. 3. folk performance had three projects: 3.1) a local cultural conservative project; 3.2) a learning and teaching development project; and 3.3) a promotion of folk performance excellence project.

คำสำคัญ: การบริหารงานด้านศิลปวัฒนธรรม/ โรงเรียนมัธยมศึกษา/ รางวัลกระทรวงศึกษาธิการ

KEYWORDS: MANAGEMENT OF ART AND CULTURE/ HIGH SCHOOLS/ MINISTRY OF EDUCATION AWARD

บทนำ

การบริหารการศึกษาจะต้องส่งผลให้การศึกษาก่อให้เกิดดุลยภาพทั้งดงามระหว่างอุดมการณ์ทางสังคม วัฒนธรรม กับธรรมชาติของมนุษย์ที่มีศักยภาพอันไพศาลในการที่จะสร้างปัจเจกที่มีความเป็นอิสระ และการเรียนการสอนศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนทัศนศิลป์ ดนตรี หรือนาฏศิลป์นั้น ไม่ได้เป็นการเรียนเพื่อประติษฐ์ของสวยงาม หรือเป็นการเรียนเพื่อความบันเทิงเท่านั้น แต่การเรียนการสอนศิลปะนั้นมุ่งที่การเติบโตอย่างมีบูรณาการของปัจเจก หรืออีกนัยหนึ่ง การศึกษาโดยทั่วไปและเฉพาะอย่างยิ่งศิลปศึกษา ควรเป็นหนทางเพื่อให้คนเราได้เติบโต และกลายเป็นคนที่มีความอ่อนไหวต่อความงดงามในธรรมชาติ ค่านิยมของสังคม และต่อต้านที่เป็นความงดงามของชีวิต โดยการฝึกใช้โสตประสาททั้ง 5 เป็นเพียงเครื่องของการศึกษา ศิลปะเท่านั้น แต่จุดมุ่งหมายที่แท้จริงคือเพื่อก่อให้เกิดบุคลิกภาพที่สร้างสรรค์ มีความอึดเอิบพองใจ มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ (เทวี ประสาท, 2546)

การเรียนดนตรี และนาฏศิลป์นั้น มีอิทธิพลที่ส่งผลถึงสมองของผู้เรียนโดยตรง เสียงดนตรีทำให้สมองรับรู้ เส้นประสาท สมองขยายตัวเมื่อสัมผัสกับเสียงดนตรีที่ดี ทำให้สมองตื่นตัวกับเสียงที่ได้ยิน ดังที่ ดร.สุกรี เจริญสุข ผู้อำนวยการวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวว่า เสียงดนตรีมีอิทธิพลต่อร่างกาย เมื่อร่างกายสัมผัสต่อเสียงดนตรี จังหวะดนตรีมีอิทธิพลทำให้ร่างกายเคลื่อนไหว ขยับตามจังหวะเสียงดนตรีมี

อิทธิพลต่อจิตใจ ทำให้นึกถึงอดีต และทำให้คิดถึงอนาคต ดนตรีทำให้อารมณ์เปลี่ยนไปตามมิติของกาลเวลา อาจจะเป็นทวนรำลึกถึงอดีต เป็นการสร้างอารมณ์ปัจจุบัน และสร้างให้เกิดเป็นจินตนาการได้ (สุกรี เจริญสุข, 2557)

ศิลปะเป็นมิติหนึ่งในวัฒนธรรมของมนุษย์ที่มุ่งเน้นแง่มุมแห่งความสุนทรีย์และความเป็นศิลปะในสรรพสิ่งทั้งปวง บ้านเมืองมีความเจริญรุ่งเรืองดีก็ด้วยประชาชนมีความเข้าใจศิลปะ เพราะศิลปะเป็นสิ่งมีค่า เป็นเครื่องโน้มน้าวอารมณ์ โดยเฉพาะศิลปะการแสดงไม่ว่าจะเป็นดนตรีหรือนาฏศิลป์ก็ตามล้วนแล้วแต่มีความสำคัญสามารถกล่อมเกล่าจิตใจ โน้มน้าวอารมณ์ไปในทางที่ดี เป็นแนวทางที่ให้เกิดและให้กำลังใจ ในการที่จะสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่บ้านเมืองสืบไป (สุมิตร เทพวงษ์, 2537)

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้แบ่งวัฒนธรรม ออกเป็น 5 สาขา ได้แก่ สาขามนุษย์ ศาสตร์ สาขาศิลปะ สาขาช่างฝีมือ สาขาคหกรรมศิลป์ สาขากีฬาและนันทนาการ เป็นต้น สำหรับคำว่า “ศิลปวัฒนธรรม” เป็นการผสมคำก็ระหว่างคำว่า “ศิลปะ” รวมกับคำว่า “วัฒนธรรม” เพราะฉะนั้นคำว่า “ศิลปวัฒนธรรม” จึงหมายถึง วัฒนธรรมในเชิงศิลปะ ซึ่งให้ความสำคัญกับ “ศิลปะ” โดยมี “วัฒนธรรม” บูรณาการร่วมอยู่ ซึ่งศิลปะก็มีหลากหลายแขนงแตกออกไป ไม่ว่าจะเป็น สาขาทัศนศิลป์ สาขานาฏศิลป์ สาขาทัศนศิลป์ เป็นต้น โดยศิลปวัฒนธรรมนี้ ถือได้ว่าเป็นรากเหง้าของประเทศ เป็นรากที่จะทำให้ประเทศไทยยืนหยัดอยู่ได้อย่างยั่งยืน

การธำรงรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นสิ่งที่คนไทยทุกคนพึงรักษาไว้ เพื่อให้ประเทศไทยคงไว้ซึ่งความเป็นประเทศไทย และคนไทย เพราะประเทศไทยจะคงอยู่อย่างไว้วัฒนธรรม ความเป็นไทยไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่จะต้องร่วมกันธำรงรักษาศิลปวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่สืบต่อไปชั่วลูกชั่วหลานซึ่งการถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมจำเป็นต้องอาศัยระบบการศึกษาทั้งที่จัดขึ้นบนฐานของโรงเรียน และจัดขึ้น บนฐานของชุมชน ซึ่งความสำคัญของการศึกษาด้านศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย สถานศึกษาถือได้ว่าเป็นสถานที่สำคัญที่สุดในการปลูกฝังศิลปวัฒนธรรมไทยแก่เยาวชน เพราะนอกจากสถาบันครอบครัวแล้ว เยาวชนก็ใกล้ชิดกับสถานศึกษามากที่สุด เพราะฉะนั้นการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมจึงมีได้เป็นหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง หากแต่เป็นหน้าที่ของทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ที่จะต้องช่วยกันทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่สืบไป เพื่อให้ประเทศไทยของเราได้ยืนหยัดอย่างเข้มแข็งบนรากแห่งวัฒนธรรมนี้

ปัจจุบัน กระทรวงศึกษาได้มีการส่งเสริมสถานศึกษาที่มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย โดยมีการมอบรางวัล กระทรวงศึกษาธิการ สาขาอนุรักษ์มรดกไทย แก่สถานศึกษาที่มีผลงานทางด้านดนตรีไทย และการแสดงพื้นบ้าน เพื่อเชิดชูเกียรติสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเป็นตัวอย่างที่ดีของกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม ในด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมการเล่นดนตรีไทย การเล่นโยน การแสดงพื้นบ้านตามขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมไทย อันเป็นศิลปวัฒนธรรมที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรางวัลดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีแก่โรงเรียนอื่นๆ ที่ยังไม่ได้รับรางวัล หรือยังมีการบริหารงานด้านศิลปวัฒนธรรมไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ซึ่งสถานศึกษาถือได้ว่าเป็นสถานที่สำคัญในการบ่มเพาะแนวคิดในการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมแก่เยาวชนไทย การบริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องธำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมที่มีมายาวนานเพื่อรักษาสมบัติของชาติที่บรรพบุรุษของชนชาติไทยได้ส่งสมมา ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการบริหารงานด้านศิลปวัฒนธรรมของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามเกณฑ์รางวัลกระทรวงศึกษาธิการ สาขาอนุรักษ์มรดกไทย เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานด้านศิลปวัฒนธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการบริหารโครงการ/กิจกรรม ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลกระทรวงศึกษาธิการ สาขานุรักษ์มรดกไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการบริหารงานด้านศิลปวัฒนธรรม สาขานุรักษ์มรดกไทย ประกอบด้วย ด้านดนตรีไทย ด้านนาฏศิลป์ และด้านการแสดงพื้นบ้าน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามเกณฑ์รางวัลกระทรวงศึกษาธิการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มี 2 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาโครงการ/กิจกรรม ของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 14 โรงเรียน ที่เป็นประชากรในการศึกษาครั้งนี้ เกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม ด้านดนตรีไทย ด้านนาฏศิลป์ และด้านการแสดงพื้นบ้าน ที่แต่ละโรงเรียนดำเนินการ โดยการวิเคราะห์ความถี่ของโครงการ/กิจกรรม จากเอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีและรายงานประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 14 โรงเรียน ประกอบด้วย 1. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา 2. โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย 3. โรงเรียนคลองใหญ่วิทยาคม 4. โรงเรียนมัธยมสังคีต 5. โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ 6. โรงเรียนวัดทรงธรรม 7. โรงเรียนกัลยาณวัตร 8. โรงเรียนนางแดดวังชมพุกวิทยา 9. โรงเรียนพลับพลาชัยพิทยาคม 10. โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม 11. โรงเรียนหนองบัว 12. โรงเรียนปากพั่น 13. โรงเรียนเชิงทะเลวิทยาคม 14. โรงเรียนศรีสุขวิทยา โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสารแผนปฏิบัติงานประจำปี ของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลกระทรวงศึกษาธิการ และใช้การแจกแจงความถี่ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาการบริหารโครงการ/กิจกรรม ด้านดนตรีไทย ด้านนาฏศิลป์ และด้านการแสดงพื้นบ้านของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีความถี่ในการดำเนินงานจำนวนมาก มีกระบวนการดังนี้

1. ศึกษาการบริหารงานจากโครงการ/กิจกรรมด้านดนตรีไทย ด้านนาฏศิลป์ และด้านการแสดงพื้นบ้าน ตามแนวคิดของ Newby (2000) ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล จากโครงการ/กิจกรรม ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความถี่ในการดำเนินงานจำนวนมาก รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมกิจการการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้แบบสัมภาษณ์การบริหารงานด้านศิลปวัฒนธรรม ให้มีความครบถ้วนมากยิ่งขึ้น และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. วิเคราะห์และสังเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล ของแต่ละโครงการ/กิจกรรม

3. นำเสนอการบริหารโครงการ/กิจกรรม ด้านดนตรีไทย ด้านนาฏศิลป์ และด้านการแสดงพื้นบ้าน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผลการวิจัย

1. โครงการ/กิจกรรมด้านดนตรีไทย ด้านนาฏศิลป์ และการแสดงพื้นบ้าน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ได้รับรางวัลกระทรวงศึกษาธิการ สาขานุรักษ์มรดกไทย ที่การดำเนินงานมีความถี่สูง 3 ลำดับแรก ดังตาราง 1

ตาราง 1 โครงการ/กิจกรรม ด้านดนตรีไทย ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สาขานุรักษ์มรดกไทยที่มีการดำเนินงาน

โครงการ/กิจกรรม	โรงเรียนที่ได้รับรางวัลกระทรวงศึกษาธิการ สาขานูรักข์มรดกไทย														
	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา	โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย	โรงเรียนคลองใหญ่วิทยา	โรงเรียนมัธยมสังคีต	โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์	โรงเรียนวัดทรงธรรม	โรงเรียนกัลยาณวัตร	โรงเรียนนางแคดวังชมพูวิทยา	โรงเรียนพลับพลาชัยพิทยาคม	โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม	โรงเรียนหนองบัว	โรงเรียนปากพ่อง	โรงเรียนเชิงทะเลวิทยาคม	โรงเรียนศรีสุวิทยา	รวม
ด้านดนตรีไทย															
1. โครงการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีไทย	✓	✓			✓	✓	✓			✓				✓	7
2. โครงการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษสู่ความเป็นเลิศ		✓	✓		✓	✓	✓								5
3. กิจกรรมชมรมดนตรีไทย	✓					✓		✓				✓			4
4. กิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ เผยแพร่ ศิลปะ วัฒนธรรม (ดนตรีไทย)							✓								1
ด้านนาฏศิลป์															
1. โครงการพัฒนาศักยภาพทางด้านนาฏศิลป์	✓				✓	✓	✓			✓			✓		6
2. โครงการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนด้านนาฏศิลป์สู่ความเป็นเลิศ		✓	✓		✓	✓	✓								5
3. กิจกรรมชมรมนาฏศิลป์	✓					✓									2
4. กิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ เผยแพร่ ศิลปะ วัฒนธรรม (นาฏศิลป์ไทย)							✓								1

โครงการ/กิจกรรม	โรงเรียนที่ได้รับรางวัลกระทรวงศึกษาธิการ สาขานูรักข์มรดกไทย														
	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา	โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย	โรงเรียนคลองใหญ่วิทยา	โรงเรียนมัธยมสังคีต	โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์	โรงเรียนวัดทรงธรรม	โรงเรียนกัลยาณวัตร	โรงเรียนนางแคดวังชมพูวิทยา	โรงเรียนพลับพลาชัยพิทยาคม	โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม	โรงเรียนหนองบัว	โรงเรียนปากพ่อง	โรงเรียนเชิงทะเลวิทยาคม	โรงเรียนศรีสุวิทยา	รวม
ด้านการแสดงพื้นบ้าน															
1. โครงการพัฒนาการเรียนการสอน การแสดงพื้นเมือง							✓	✓							2
2. โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศทางการแสดงพื้นเมือง							✓	✓							2
3. โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น							✓	✓		✓					3

จากการศึกษาโครงการ/กิจกรรมด้านดนตรีไทย ด้านนาฏศิลป์ และด้านการแสดงพื้นบ้าน พบว่า

1. ด้านดนตรีไทย มีโครงการ/กิจกรรมที่การดำเนินงานมีความถี่ 3 ลำดับแรก มีทั้งหมด 3 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีไทย (f=7) 2) โครงการพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษสู่ความเป็นเลิศ (f=5) 3) กิจกรรมชมรมดนตรีไทย (f=4)

2. ด้านนาฏศิลป์ มีโครงการ/กิจกรรมที่การดำเนินงานมีความถี่ 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาศักยภาพทางด้านนาฏศิลป์ (f=6) 2) โครงการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนด้านนาฏศิลป์สู่ความเป็นเลิศ (f=5) 3) กิจกรรมชมรมนาฏศิลป์ (f=2)

3. ด้านการแสดงพื้นบ้าน มีโครงการ/กิจกรรมที่การดำเนินงานมีความถี่ 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น (f=3) 2) โครงการพัฒนาการเรียนการสอนการแสดงพื้นเมือง (f=2) 3) โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศทางการแสดงพื้นเมือง (f=2)

2. การบริหารโครงการ/กิจกรรม ด้านดนตรีไทย ด้านนาฏศิลป์ และด้านการแสดงพื้นบ้านของโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากการศึกษา โครงการ/กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลกระทรวงศึกษาธิการ สาขานุรักษ์มรดกไทย ทั้ง 14 โรงเรียน โดยพิจารณาโครงการ/กิจกรรม ที่มีโรงเรียนดำเนินการมากที่สุด 3 ลำดับ และนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล ผลการวิจัย พบว่า

1. ด้านดนตรีไทย มีโครงการ/กิจกรรม ที่โรงเรียนดำเนินการมากที่สุด 3 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีไทย 2) โครงการพัฒนาทักษะดนตรีไทยสู่ความเป็นเลิศ และ 3) กิจกรรมชมรมดนตรีไทย การบริหารโครงการ/กิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล ดังตาราง 2

ตาราง 2 การบริหารโครงการ/กิจกรรม ด้านดนตรีไทย

โครงการ/กิจกรรม ด้านดนตรีไทย	การวางแผน (Plan)	การปฏิบัติตามแผน (Implement)	การประเมินผล (Evaluation)
1) โครงการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีไทย	1. ประชุม วางแผนการดำเนินงาน 2. กำหนดแผนการสอน 3. กำหนดระยะเวลาในการดำเนินโครงการ 3. มอบหมายงานแก่ผู้รับผิดชอบฝ่ายต่างๆ	1. จัดซื้อเครื่องดนตรีหรืออุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนด้านดนตรีไทย 2. ดำเนินการสอนทักษะดนตรีไทยในรายวิชาพื้นฐานของแต่ละระดับชั้น 2. ให้นักเรียนแสดงผลงานทางทักษะหน้าชั้นเรียน	1. ประเมินผลการเรียนของนักเรียนโดยพิจารณาเป็นผลการเรียน 8 ระดับ ได้แก่ 4,3,5,3,2,5,2,1,5,1 และ 0 2. วิเคราะห์หาแนวทางเพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ 3. สรุปรายงานผลการดำเนินการตามกิจกรรม
2) โครงการพัฒนาทักษะดนตรีไทยสู่ความเป็นเลิศ	1. ประชุม วางแผนการดำเนินงาน 2. กำหนดระยะเวลาในการฝึกพัฒนาทักษะอย่างเข้ม 3. จัดหางบประมาณในการจ้างผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดนตรีไทย	1. คัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีไทยเข้ารับการฝึกพัฒนาทักษะอย่างเข้ม 3. จัดจ้างผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดนตรีไทย 2. ดำเนินการซ่อมตามแผนที่วางไว้ 3. ส่งนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันต่างๆ ทั่วหน่วยงาน	1. ประเมินผลการดำเนินโครงการจากผลงานนักเรียนที่เข้าร่วมการประกวดต่างๆ 2. สรุปรายงานผลการดำเนินการตามกิจกรรม 3. ครูผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรมวิเคราะห์ เสนอแนะปัญหา การดำเนินงาน สรุปโครงการ

โครงการ/กิจกรรม ด้านดนตรีไทย	การวางแผน (Plan)	การปฏิบัติตามแผน (Implement)	การประเมินผล (Evaluation)
	4. จัดหางบประมาณ สำหรับค่าใช้จ่ายในการ ฝึกซ้อม	ภายในและหน่วยงาน ภายนอก	
3) กิจกรรมชมรมดนตรีไทย	1. ประชุมวางแผนการ จัดตั้งชมรมดนตรีไทย 2. กำหนดวัตถุประสงค์ใน การจัดตั้งชมรม 3. กำหนดครูผู้สอนใน ชมรม 4. กำหนดแผนการสอนใน ชมรมตลอดภาคการศึกษา	1. ประชาสัมพันธ์ชมรมดนตรี ไทย 2. รับสมัครนักเรียนเพื่อเข้า ชมรมดนตรีไทย 3. ดำเนินการสอนตามแผนที่ วางไว้ 4. จัดให้มีการแสดงผลงาน ของนักเรียนในชมรมดนตรี ไทย	1. ครูผู้สอนประเมินผลการ เรียน ผ่าน/ไม่ผ่าน ของ นักเรียนในชมรม 2. ครูผู้รับผิดชอบสรุปรายงาน ผลการดำเนินการตามกิจกรรม 3. สรุปรายและงานผลการ ดำเนินกิจกรรมชมรมดนตรี ไทย

2. ด้านนาฏศิลป์ มีโครงการ/กิจกรรม ที่โรงเรียนดำเนินการมากที่สุด 3 โครงการ ประกอบด้วย

- 1) โครงการพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์
- 2) โครงการพัฒนาทักษะด้านนาฏศิลป์สู่ความเป็นเลิศ
- 3) กิจกรรมชมรมนาฏศิลป์ มีการบริหารโครงการ/กิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล ดังตาราง 3

ตาราง 3 การบริหารโครงการ/กิจกรรม ด้านนาฏศิลป์

โครงการ/กิจกรรม ด้านนาฏศิลป์	การวางแผน (Plan)	การปฏิบัติตามแผน (Implement)	การประเมินผล (Evaluation)
1) โครงการพัฒนาการเรียน การสอนรายวิชานาฏศิลป์	1. ประชุม วางแผนการ ดำเนินงาน 2. กำหนดแผนการสอน 3. กำหนดระยะเวลาในการ ดำเนินโครงการ 3. มอบหมายงานแก่ ผู้รับผิดชอบฝ่ายต่างๆ	1. ดำเนินการสอนตามแผนที่ วางไว้ 2. จัดแสดงผลงานของ นักเรียนเมื่อจบแต่ละภาค การศึกษา	1. ประเมินผลการเรียนของ นักเรียนโดยพิจารณาเป็นผล การเรียน 8 ระดับ ได้แก่ 4,3,5,3,2,5,2,1,5,1 และ 0 2. วิเคราะห์หาแนวทางเพื่อ ปรับปรุงแก้ไข โดยมุ่งเน้น พัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ 3. สรุปรายงานผลการ ดำเนินการตามกิจกรรม
2) โครงการพัฒนาทักษะ ด้านนาฏศิลป์สู่ความเป็น เลิศ	1. ประชุม วางแผนการการ ดำเนินงาน 2. แบ่งภาระหน้าที่งานตาม ความเหมาะสม 2. กำหนดระยะเวลาในการ ฝึกพัฒนาทักษะอย่างเข้ม 4. จัดหางบประมาณสำหรับ ค่าใช้จ่ายในการฝึกซ้อม	1. คัดเลือกนักเรียนที่มี ความสามารถและสนใจเข้า โครงการพัฒนาทักษะด้าน นาฏศิลป์สู่ความเป็นเลิศ 3. ฝึกซ้อมพัฒนาทักษะด้าน นาฏศิลป์อย่างเข้ม	1. ประเมินผลการดำเนิน โครงการจากผลงานการแสดง ของนักเรียนและผลการ ประกวดที่ต่างๆ 2. ครูผู้รับผิดชอบวิเคราะห์ เสนอแนะปัญหา การ ดำเนินงาน

โครงการ/กิจกรรม ด้านนาฏศิลป์	การวางแผน (Plan)	การปฏิบัติตามแผน (Implement)	การประเมินผล (Evaluation)
		4. เข้าร่วมการแข่งขันต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก หน่วยงาน	3. สรุปโครงการสรุปรายงาน ผลการดำเนินการตามกิจกรรม
3) กิจกรรมชมรมนาฏศิลป์	1. ประชุมวางแผนการจัดตั้ง ชมรมนาฏศิลป์ 2. กำหนดวัตถุประสงค์ในการ การจัดตั้งชมรมนาฏศิลป์ 3. กำหนดครูผู้สอนในชมรม นาฏศิลป์ 4. กำหนดแผนการสอนใน ชมรมตลอดภาคการศึกษา	1. ประชาสัมพันธ์ชมรม นาฏศิลป์ 2. รับสมัครนักเรียนเพื่อเข้า ชมรมนาฏศิลป์ 3. ดำเนินการสอนตามแผน ที่วางไว้	1. จัดให้มีการแสดงผลงานของ นักเรียนในชมรมนาฏศิลป์ 2. ครูผู้สอนชมรมนาฏศิลป์ ประเมินผลการเรียน ผ่าน/ไม่ ผ่าน ของนักเรียนในชมรม 3. สรุปรายงานและงานผลการ ดำเนินกิจกรรมชมรมนาฏศิลป์

3. ด้านการแสดงผลงาน มีโครงการ/กิจกรรม ที่มีโรงเรียนดำเนินการมากที่สุด 3 โครงการ ประกอบด้วย 1) โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น 2) โครงการพัฒนาการเรียนการสอนการแสดงพื้นบ้าน 3) โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศทางการแสดงพื้นบ้าน มีการบริหารโครงการ/กิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล ดังตาราง 4

ตาราง 4 การบริหารโครงการ/กิจกรรม ด้านการแสดงผลงาน

โครงการ/กิจกรรม ด้านการแสดงผลงาน	การวางแผน (Plan)	การปฏิบัติตามแผน (Implement)	การประเมินผล (Evaluation)
1) โครงการพัฒนาการเรียน การสอนการแสดงพื้นบ้าน	1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการ จัดการเรียนการสอน การแสดงพื้นบ้าน 3. กำหนดครูผู้สอนในชมรม การแสดงพื้นบ้าน 4. กำหนดแผนการสอน ตลอดภาคการศึกษา	1. ดำเนินการเปิดรายวิชา เพิ่มเติมการแสดงพื้นบ้าน 2. จัดการเรียนการสอนใน รายวิชาเพิ่มเติมการแสดง พื้นบ้าน 3. ฝึกซ้อมพัฒนาทักษะด้าน การแสดงพื้นบ้าน 4. แสดงผลงานในโอกาส ต่างๆ ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน	1. ประเมินผลการเรียนของ นักเรียนโดยพิจารณาเป็นผล การเรียน 8 ระดับ ได้แก่ 4,3,5,3,2,5,2,1,5,1 และ 0 2. วิเคราะห์หาแนวทางเพื่อ ปรับปรุงแก้ไข โดยมุ่งเน้น พัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ 3. สรุปรายงานผลการ ดำเนินการตามกิจกรรม
2) โครงการส่งเสริมความ เป็นเลิศทางการแสดง พื้นบ้าน	1. ประชุมวางแผนการจัด ค่ายอนุรักษ์การแสดง พื้นบ้าน 2. กำหนดวัตถุประสงค์ในการ จัดค่ายอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม 3. กำหนดบทบาท และ หน้าที่ของครูผู้รับผิดชอบใน การจัดค่ายศิลปวัฒนธรรม	1. จัดค่ายอนุรักษ์การแสดง พื้นบ้าน 2. จัดหาวิทยากร/ปราชญ์ ท้องถิ่น 3. ดำเนินการจัดค่าย อนุรักษ์การแสดงพื้นบ้าน ตามแผนที่วางไว้ 4. จัดให้มีการแสดงผลงาน ของนักเรียนเมื่อเสร็จสิ้น	1. ประเมินผลงานนักเรียนจาก การแสดงผลงานด้านการแสดง พื้นบ้านการดำเนินการ 2. วิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไข หา แนวทาง โดยมุ่งเน้นพัฒนา ผู้เรียนเป็นสำคัญ 3.สรุปรายงานผลการ ดำเนินการตามกิจกรรม

โครงการ/กิจกรรม ด้านการแสดงพื้นบ้าน	การวางแผน (Plan)	การปฏิบัติตามแผน (Implement)	การประเมินผล (Evaluation)
	4. กำหนดระยะเวลา และสถานที่ในการจัดค่ายศิลปวัฒนธรรม 5. กำหนดงบประมาณที่ใช้ 6. กำหนดกิจกรรมในค่ายศิลปวัฒนธรรม	ค่ายอนุรักษ์การแสดงพื้นบ้าน	
3) โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	1. ประชุมครูในกลุ่มสาระศิลปะ 2. จัดทำโครงการเพื่อวางแผน 3. กำหนดหน้าที่รับผิดชอบ 4. กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงาน 5. กำหนดงบประมาณที่ใช้	1. พัฒนาห้องศูนย์การเรียนรู้ด้านรู้ด้านการแสดงพื้นบ้าน 2. สร้างลานปฏิบัติกิจกรรมห้องสมุดด้านการแสดงพื้นบ้าน	1. รายงานผลการใช้แหล่งการใช้งานห้องศูนย์การเรียนรู้ด้านการแสดงพื้นบ้าน 2. ดำเนินการหาแนวทางเพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียน 3. สรุปรายงานผลการดำเนินการตามกิจกรรม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า

1) การดำเนินโครงการ/กิจกรรม ด้านดนตรีไทย ด้านนาฏศิลป์ และการแสดงพื้นบ้าน เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ จะเห็นได้ว่า ด้านดนตรีไทย มีโรงเรียนที่ดำเนินโครงการ/กิจกรรม มากที่สุดทั้งหมด 10 โรงเรียน และรองลงมาคือด้านนาฏศิลป์ รวมทั้งหมด 8 โรงเรียน และด้านที่น้อยที่สุดคือด้านการแสดงพื้นบ้าน มีโรงเรียนที่ดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพียง 3 โรงเรียน เท่านั้น ได้แก่ โรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น โรงเรียนนางแดดวังชมพูวิทยา จังหวัดชัยภูมิ และโรงเรียนเชิงคำวิทยาคม จังหวัดพะเยา ซึ่งทั้ง 3 โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคอีสาน และภาคเหนือ ของประเทศไทย

จากสภาพข้างต้นจะเห็นได้ว่า โรงเรียนที่มีการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ด้านการแสดงพื้นบ้าน นั้นอยู่ในภาคอีสานและภาคเหนือ ซึ่งพบว่า โรงเรียนที่อยู่ในภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออก ยังไม่มีการดำเนินการมากเท่าที่ควร ซึ่งศิลปวัฒนธรรมด้านการแสดงพื้นบ้านนั้น ถือได้ว่าเป็นศูนย์รวมของงามศิลป์ หลากหลายสาขา ทั้งในด้านดุริยางคศิลป์ นาฏศิลป์ วรรณศิลป์ มัณฑนศิลป์ วิจิตรศิลป์ และขนบธรรมเนียมประเพณีอันงดงามของท้องถิ่น สอดคล้องกับ พรทิพา บุญรักษา (2559) กล่าวว่า การแสดงพื้นบ้านนั้นเป็นการปฏิสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่นที่โรงเรียนนั้นๆ ตั้งอยู่ หากโรงเรียนมีการอนุรักษ์ไว้ซึ่งการแสดงพื้นบ้านในท้องถิ่นของตน ก็จะแสดงให้เห็นถึงการมีสำนึกรักในวัฒนธรรมท้องถิ่นอันทรงคุณค่าของท้องถิ่นนั้นๆ ให้คงอยู่สืบไป

การดำเนินโครงการ/กิจกรรม ด้านดนตรีไทย ด้านนาฏศิลป์ และการแสดงพื้นบ้าน เมื่อพิจารณาในรายด้านทั้ง 3 ด้าน พบว่า ด้านดนตรีไทย โครงการ/กิจกรรมที่มีการดำเนินงานน้อยที่สุดได้แก่ กิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ เผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรม (ดนตรีไทย) และด้านนาฏศิลป์ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ เผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรม (นาฏศิลป์ไทย)

จะเห็นได้ว่า ในทั้ง 14 โรงเรียนที่ได้รับรางวัลกระทรวงศึกษาธิการ ยังมีการดำเนินงานในด้านของกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ เผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรม ในด้านดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไม่มากเท่าที่ควร โรงเรียนมักจะเน้นในด้านของการพัฒนาการเรียนการสอน กิจกรรมชมรม และการส่งเสริมทักษะสู่ความเป็นเลิศ

มากกว่าการเน้นกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ และเผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งในกิจกรรมดังกล่าว ถือได้ว่าเป็น กลยุทธ์สำคัญของกระทรวงวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นในการ พัฒนา สืบทอด ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย และเผยแพร่ โดยการสร้างค่านิยม และปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทย (กระทรวงวัฒนธรรม,2559)

2) การบริหารโครงการ/กิจกรรม ด้านดนตรีไทย ด้านนาฏศิลป์และด้านการแสดงพื้นบ้าน ของ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลกระทรวงศึกษาธิการ สาขานาฏศิลป์มรดกไทย ตามแนวคิดของ Newsby (2000) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Implement) และการประเมินผล (Evaluation) เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ทุกโครงการ/กิจกรรม มีการวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล ที่ชัดเจน สามารถนำโครงการ/กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติได้จริง

เมื่อพิจารณาตามการบริหารงานแต่ละด้าน ในการวางแผน (Plan) ประกอบด้วย การกำหนดแผน วิธีการและกระบวนการ (Means and Process) และการกำหนดทรัพยากรที่ใช้ ได้แก่ ผู้รับผิดชอบ เวลา งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น โดยการวางแผนโครงการ/กิจกรรม ในด้านต่างๆ ของโรงเรียนนั้นมีความครอบคลุมกระบวนการวางแผน แต่มีโครงการ/กิจกรรม ที่ไม่ได้กล่าวถึงการวางแผนได้งบประมาณ ได้แก่ โครงการพัฒนาการเรียนการสอนดนตรีไทย โครงการพัฒนาการเรียนการสอนรายวิชานาฏศิลป์ และโครงการพัฒนาการเรียนการสอนการแสดงพื้นบ้าน ไม่ได้กล่าวไว้ถึงการวางแผนด้านงบประมาณ

การปฏิบัติตามแผน (Implement) ทุกโครงการ/กิจกรรมในด้านดนตรีไทย นาฏศิลป์ และการแสดงพื้นบ้าน มีการดำเนินงานที่ชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

การประเมินผล (Evaluation) วิเคราะห์รูปแบบการประเมินผลโครงการ ตามแนวคิด CIPP MODEL ของสตีฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1971) นั้น แบ่งการประเมินโครงการออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ 1. การประเมินสถานะแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation) 2. การประเมินปัจจัยหรือทรัพยากร (Input Evaluation) 3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และ 4. การประเมินผลผลิตหรือผลลัพธ์ (Product Evaluation) สอดคล้องกับ เยาวดี รามชัยกุล วิบูลย์ศรี (2542) ซึ่งการประเมินผลโครงการ/กิจกรรม ของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลกระทรวงศึกษาธิการ เป็นการประเมินผลผลิตหรือผลลัพธ์ (Product Evaluation) เท่านั้น ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการประเมินผลในรูปแบบอื่นๆ ทำให้การประเมินผลโครงการ/กิจกรรมของโรงเรียน ยังไม่ครอบคลุมในทุกมิติเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ด้านการแสดงพื้นบ้านในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในทุกๆด้าน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนยังมีการสนับสนุนด้านการแสดงพื้นบ้านไม่มากเท่ากับด้านดนตรีไทย และด้านนาฏศิลป์

1.2 ผู้บริหารควรมีการดำเนินกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ เผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรม ด้านดนตรีไทยและนาฏศิลป์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนให้มากขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ เผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรม ด้านดนตรีไทยและนาฏศิลป์ยังมีดำเนินการน้อยในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

1.3 ผู้บริหารควรมีการประเมินผลที่ครอบคลุมในทุกมิติของการประเมินผล ได้แก่ การประเมินสถานะแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยหรือทรัพยากร (Input Evaluation) การ

ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และ การประเมินผลผลิตหรือผลลัพธ์ (Product Evaluation) เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลโครงการ/กิจกรรม ยังไม่ครอบคลุมทุกมิติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารงานโรงเรียนที่มีการส่งเสริมการแสดงผลงานร่วมกับชุมชน

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ เผยแพร่

ศิลปวัฒนธรรม ด้านดนตรีไทยและนาฏศิลป์

2.3 ควรมีการศึกษาระบบการประเมินผลโครงการ/กิจกรรม ด้านศิลปวัฒนธรรม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *หลักเกณฑ์และแนวทางการคัดเลือกบุคคล หน่วยงาน สถานศึกษาผลงานระดับดีเด่น รางวัล MOE AWARDS กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีการศึกษา 2559*. กรุงเทพมหานคร: สำนักส่งเสริมกิจการการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงวัฒนธรรม. (2559). *ร่างกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ 20 ปี ด้านวัฒนธรรม ตามกรอบทิศทางยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม.

เทวี ประสาท. (2546). *ศิลปะ: รากฐานแห่งการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิเด็ก.

พรทิพา บุญรักษา. (2559). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการแสดงผลงานบ้านไทย [เว็บไซต์]*. สืบค้นจาก

http://poppy-porntipa.blogspot.com/2016/09/blog-post_28.html

เยาวดี ราชย์กุล วิบูลย์ศรี. (2542). *การประเมินโครงการแนวคิดและการปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุกรี เจริญสุข. (2557). *คู่มือครูดนตรี*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมิทร เทพวงษ์. (2548). *นาฏศิลป์ไทย: นาฏศิลป์สำหรับครูประถมศึกษา – อุดมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

ภาษาอังกฤษ

Newby, T. J., Stepich, D.A., Lehman, J.D., & Russell, J.D. (2000). *Educational Technology for Teaching and Learning*. Upper Saddle River, NJ: Merrill/Prentice-hall.

Stufflebeam. (1971). *Educational Evaluation and Decision Making*. Illinois: Peacock.